

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ”
ПРАВНО-ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Деяна Димитрова Марчева, Нов български университет,
член на научно жури, определено със Заповед № 1088/06.07.2023 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“, във връзка с провеждането на защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по научна специалност „Конституционно право“, професионално направление 3.6. Право, на кандидата **Петър Илианов Кичашки**, докторант на самостоятелна подготовка.

I. Кратки биографични данни

Дисертантът Петър Илианов Кичашки е придобил степен магистър по право в Нов български университет през 2014 г. Зачислен е като докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Публичноправни науки“ при Правно-исторически факултет през 2020 г. с научен ръководител с научен ръководител проф. Георги Близнашки, д. н. Дисертацията е разработена и насочена към публична защита в съответствие с действащата нормативна уредба.

От документацията в процедурата е видно, че Петър Кичашки е член на Комисията за защита от дискриминация понастоящем, както и ръководител на програма „Човешки права и защита от дискриминация“ на Института за модерна политика.

II. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Дисертацията е на тема „Конституционно положение на хората с увреждания“. Общият обем на труда е 220 страници. Структурата на дисертационния труд включва: увод, три глави, заключение и библиография.

Всяка от главите също е вътрешно структурирана в ясно разделени части с акценти върху основните подтеми на труда. Направени са 225 бележки под линия.

Библиографията включва 168 съчинения, вкл. монографии, студии, статии, сборници и др., като преобладава чуждестранната литература на английски език. Посочените библиографски източници свидетелстват за сериозна изследователска работа и информационна осведоменост на докторанта особено по отношение на сравнителноправните аспекти на положението на хората с увреждания.

Авторефератът отразява достоверно структурата и съдържанието на дисертацията.

III. Актуалност и значимост на дисертационния труд

Няма съмнение в актуалността и значимостта на темата на дисертационния труд. Досега в българската правна литература са изследвани само в отделни статии основни права на хората с увреждания или проблемите на техния статус, но няма цялостен анализ на тяхното конституционно положение.

За първи път настоящият дисертационен труд разглежда тази важна за развитието на българското право тема като се фокусира върху взаимосвързката между основните права на хората с увреждания и конституционните ценности и принципи, поставянето им в международен и сравнителноправен контекст. На тази основа дисертантът достига до идеи за развитие на българското законодателство - предложения *de lege ferenda*, вкл. нов Закон за хората с увреждания, с който да се създадат ефективни гаранции за реализация на тяхното конституционно положение.

IV. Основни приноси и резултати (научни и научно-приложни)

Дисертационният труд систематизира историческата еволюция на правата на хората с увреждания с акцент върху това как се възприема и развива понятието за увреждане, а оттам и тяхното правно третиране и конституционен статус. Моделите на регулиране на хората с увреждания са изведени в съответствие с класическата методология, изследваща конституционноправните аспекти в международни актове (Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания),

в конституциите на други държави, а също и дефицитите в националните идеологически модели на увреждането - медицински и социален. На тази база са построени изводите за необходимостта от „троен конституционен тест“ на политиките за хората с увреждания, като се отчита съдържащата функция на конституцията и ценностите на социалната държава и защитата на човешкото достойнство. Демонстрирани са задълбочени теоретични знания и способност за самостоятелно научно изследване.

Основният принос в дисертацията е свързан с поставянето на конституционно равнище, в контекста на основните ценности и принципи на Конституцията, на понятието за „увреждане“, така че критически да бъдат анализирани идеологическите модели на увреждането, заложен в националните политики към хората с увреждания. Други приносни моменти в труда, които заслужават отбелязване, са задълбоченият правно-исторически анализ на третирането на хората с увреждания и сравнителноправният анализ на конституционните разпоредби в 27 държави по света. Наред с това прави впечатление като нова за българската правна литература стратегия за конституционен анализ на съществуващата нормативна уредба за хората с увреждания чрез т.нар. „троен конституционен тест“, включващ проверка дали не е нарушена съдържащата функция на конституцията, както и принципите на социална държава и защита на човешкото достойнство.

V. Оценка на публикации и авторство

Петър Кичашки представя 3 публикации, свързани с дисертационния труд, публикувани през 2020, 2022 и 2023 г. В тях е демонстриран задълбочен интерес за изследване на „увреждането“, така че да бъдат изяснени и поставени в съвременен контекст историческите натрупвания, около които гравитира и съвременният проблем за отношението към хората с увреждания.

VI. Бележки и препоръки

Считам, че от методологическа гледна точка е важно да се държи сметка за това, че хората с увреждания не са единна категория в перспективата на конституционноправна проблематика. Различните видове увреждания - най-общо физически и психически (като и тук се разграничават лицата с интелектуални затруднения и с психически проблеми), поставят различни предизвикателства пред конституционния статус и ефективната защита на основните права.

VII. Заключение

Въз основа на гореизложеното давам *положителна оценка* и препоръка към Научното жури да гласува за присъждането на образователната и научна степен „доктор” кандидата Петър Илианов Кичашки.

30.08.2023 г.

доц. д-р Деяна Марчева

SOUTH-WEST UNIVERSITY “NEOFIT RILSKI”
LEGAL-HISTORICAL FACULTY

OPINION

By Associate Professor Deyana Dimitrova Marcheva, PhD,
New Bulgarian University

member of the scientific jury, appointed by the Rector of South-West University “Neofit Rilski” with Order No 1088/06.07.2023 for the procedure of defense of dissertation for awarding the educational and scientific PhD degree in the scientific field of “Constitutional law”, professional field 3.6. Law, to the candidate **Petar Ilianov Kichashki**, doctoral student of independent preparation.

I. Brief biographical data

In 2014 the author of the dissertation Petar Ilianov Kichashki has acquired master’s degree in Law at New Bulgarian University. In 2020 he has been accepted as a doctoral student of independent preparation at the cathedra “Public law sciences” of the Legal-Historical Faculty with Prof. Georgi Bliznashki, Dr.habil., as his academic supervisor. The dissertation has been developed and has been directed for public defense in accordance with the applicable norms and regulations.

It is demonstrated in the documentation in the procedure that Mr. Petar Kichashki is a member of the Commission for Protection against Discrimination at present, as well as head of the programme “Human Rights and Protection Against Discrimination” at the Institution for Modern Politics.

II. Overview and structure of the dissertation

The topic of the dissertation is the “Constitutional Status of the Persons with Disabilities”. It covers 220 pages. The structure of the dissertation includes: introduction, three chapters, conclusion and bibliography.

Each chapter is also internally structured in clearly defined divisions and parts with emphases on the basic themes of the work. The dissertation contains 225 footnotes. The bibliography includes 168 items, including monographs, studia, articles, editions, etc., and the foreign literature in English language prevails. The mentioned sources provide evidence for the serious scientific research and informational knowledge of the doctoral student, especially in relation to the comparative law aspects of the persons with disabilities. The abstract of the dissertation gives a true view of the structure and content of the dissertation.

III. Relevance and significance of the dissertation

There is no doubt in the relevance and significance of the topic of the dissertation. Up to now only some fundamental rights of the persons with disabilities in separate articles have been addressed in Bulgarian law literature without an entire analysis of their constitutional status.

The present dissertation for the first time discusses this important topic for the development of Bulgarian law by focusing on the relationship between the fundamental rights of the persons with disabilities and the constitutional values and principles, placing them in an international and comparative law context. On this basis the author reaches some ideas for development of Bulgarian legislation - *de lege ferenda* proposals, including a new Law for the Persons with Disabilities, that might enable the introduction of effective guarantees for the realization of their constitutional status.

IV. Main contributions and results (scientific and scientific-applicable)

The dissertation renders systematic the historical evolution of the rights of the persons with disabilities with an emphasis on how the concept of “disability” has been precepted and developed, and hence their legal treatment and constitutional status. The models of regulation of the persons with disabilities have been put forward in accordance with the classical methodology, examining the constitutional law aspects in international acts (the UN Convention on the rights of persons with disabilities), in the constitutions of other states, as well as the deficiencies in the national ideological

models of “disabilities” - the medical model and the social model. On this basis the author has reached his conclusions for the necessity of “triple constitutional test” for the policies on people with disabilities, by taking into consideration the restraining function of the constitution and the values of social state and of human dignity protection. He demonstrates in-depth theoretical knowledge and capacity for autonomous scientific research.

The main contribution of the dissertation is related to the placement on constitutional level, in the context of the fundamental values and principles of the Constitutions, of the concept of “disabilities”, so that to analyze critically the ideological models of “disabilities”, as incorporated in the national policies for persons with disabilities. Other contributory aspects worth mentioning are the in-depth legal-historical analysis of the treatment of persons with disabilities and the comparative law analysis of the constitutional provision in 27 states around the world. Besides it is notable as new in Bulgarian legal literature that the author proposes a strategy for constitutional analysis of the existing normative set for the persons with disabilities through the so called “triple constitutional test”, including an examination whether the restraining function of the constitution and the principles of social state and human dignity protection have been sustained.

V. Assessment of publications and authorship

Mr. Petar Kichashki presents 3 publications, related to the dissertation, published in 2020, 2022 and 2023. He demonstrates an in-depth interest to the research of “disabilities” concept, so that to clarify and place within a contemporary context the historical accumulations, around which gravitates the current issue of the attitudes towards the persons with disabilities.

VI. Notes and recommendations

I consider that it is important from a methodological point of view to take into account that the person with disabilities are not a unified category in the perspective of the constitutional problematics. Different types of disabilities - in principle, physical

and mental (here further divided between person with intellectual disabilities and person with mental health problems) provide for different challenges for the constitutional status and effective protection of fundamental rights.

VII. Conclusion

For the reasons stated above I am convinced in my *positive assessment* and the recommendation to the Scientific jury to vote for awarding of the educational and scientific degree “PhD” to the candidate Petar Ilianov Kichashki.

30.08.2023

Associate Professor Deyana Marcheva, PhD